

РОЛЬ ЦИФРОВІЗАЦІЇ В РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Обиденнова Т.С., к.е.н., доцент (ННУ «УІПА» ХНУ ім. В.Н. Каразіна)

Чобіток І.О., к.е.н., старший викладач (ННУ «УІПА» ХНУ ім. В.Н. Каразіна)

У статті досліджено ключові фактори впливу цифровізації на розвиток підприємницької діяльності. Розглянуто сучасні технологічні тренди, що сприяють підвищенню стійкості бізнесу, адаптації до змінного ринкового середовища та ефективному управлінню ресурсами. Обґрунтовано значення цифрових платформ, штучного інтелекту, хмарних технологій і великих даних у створенні нових бізнес-моделей та зменшенні ризиків.

Ключові слова: підприємство; цифровізація; взаємодія; показники; функції цифровізації, бізнес-процеси.

THE ROLE OF DIGITALIZATION IN THE DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURIAL ACTIVITY IN CONDITIONS OF UNCERTAINTY

*Obydiennova T.S. Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Teaching and Scientific Institute "Ukrainian Engineering and Pedagogical
Academy" V.N. Karazin Kharkiv National University*

*Chobitok I.O. Candidate of Economic Sciences, Senior Lecturer
Teaching and Scientific Institute "Ukrainian Engineering and Pedagogical
Academy" V.N. Karazin Kharkiv National University*

The article studies the key factors of the impact of digitalization on the development of entrepreneurial activity. Modern technological trends that contribute to increasing business sustainability, adaptation to a changing market environment and effective resource management are considered. The importance of digital platforms, artificial intelligence, cloud technologies and big data in creating new business models and reducing risks is substantiated.

The role of digital platforms in the transformation of business models, which provides enterprises with the opportunity to scale, enter global markets and create new sources of income, is analyzed. Particular attention is paid to the importance of artificial intelligence in optimizing business processes, automating routine tasks, improving customer experience, and increasing the level of personalization of goods and services.

Cloud technologies are considered as the basis of the digital flexibility of enterprises, which contributes to the efficient storage and processing of data, ensures the rapid introduction of innovations and reduces infrastructure costs. Significant emphasis is placed on the use of big data analytics, which allows enterprises to make informed management decisions, predict consumer behavior and minimize financial and operational risks.

Mechanisms for minimizing risks in the process of digitalization of entrepreneurial activity, including cybersecurity, legal regulation and the need to develop digital competencies of personnel, are considered separately. It is substantiated that the strategic

management of digital transformation is a determining factor for the successful development of enterprises in modern conditions of uncertainty and global competition.

Keywords: *enterprise; digitalization; interaction; Indicators; digitalization functions, business processes.*

Постановка проблеми. В умовах сучасного розвитку економіки та технологій, цифровізація відіграє вирішальну роль у формуванні стійких та конкурентоспроможних бізнес-моделей. Проте, разом із широкими можливостями цифрових технологій виникають нові виклики, пов'язані із забезпеченням кібербезпеки, адаптацією підприємств до технологічних змін та ефективною інтеграцією цифрових інструментів у бізнес-процеси. Недостатня готовність підприємств до цифрової трансформації може зумовити втрату конкурентних переваг, що потребує глибокого аналізу механізмів впровадження цифрових технологій та оцінки їх впливу на підприємницьку діяльність в умовах невизначеності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значення цифровізації у сфері підприємництва та її вплив на розвиток сучасного бізнесу продовжують бути актуальними та визначальними. Сучасні наукові праці, зокрема дослідження Ляшенко В.І., Вишневецький О.С. [2], висвітлюють значення цифровізації як ключового чинника трансформації підприємницької діяльності, що змінює фундаментальні бізнес-парадигми у різних секторах економіки.

Вагомий внесок у вивчення впливу цифрових технологій на економіку, бізнес-середовище та інноваційний розвиток зробили такі вчені, як Піжук О.І. [3], Руденко М.В. [4] та Хорунжак Н.М. Бондарчук В. В. [6]. Їх дослідження зосереджені на цифровій трансформації підприємств, впровадженні інтернет-технологій, обробці та аналізі великих масивів даних, забезпеченні кібербезпеки та інших аспектах цифрової економіки.

Окрему увагу автори [8-12] приділяють дискусійним питанням щодо ефективності цифрових рішень у процесах оптимізації внутрішніх бізнес-процедур, зниження витрат і підвищення продуктивності праці. Це свідчить про актуальність подальших досліджень у сфері цифрових технологій як інструменту підвищення конкурентоспроможності підприємств в умовах динамічних змін і невизначеності ринку.

Метою статті є теоретичний аналіз та обґрунтування значення цифровізації у трансформації підприємницької діяльності в умовах невизначеності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Цифровізація є ключовим напрямом розвитку підприємницької діяльності в умовах невизначеності, сприяючи підвищенню ефективності бізнес-процесів, оптимізації ресурсів і створенню нових можливостей для підприємств. У сучасній економіці цифрові технології забезпечують автоматизацію операцій, обробку великих обсягів даних, поліпшення комунікації та розвиток інноваційних бізнес-моделей.

Умови економічної нестабільності, глобальних кризових явищ і стрімких технологічних змін обумовлюють необхідність застосування цифрових технологій з метою підвищення здатності підприємств до адаптації ринкових викликів. У цьому контексті цифровізація сприяє розвитку гнучких стратегій управління, прискоренню процесу прийняття рішень та покращенню конкурентних позицій підприємств.

У табл. 1 наведено основні визначення поняття «цифровізація» різними авторами.

Аналіз визначення поняття «цифровізація»

Автор	Визначення цифровізації
Дацькова Д [1].	Безперервне вдосконалення бізнес-процесів через збільшення рівня інтеграції та якості застосування цифрових технологій з метою підвищення ефективності діяльності підприємства.
Ляшенко, В.І., Вишневський, О.С. [2].	Трансформація підходів до комунікації та взаємодії як всередині організації, так і з навколишнім суспільством.
Піжук О. І. [3].	Трансформація нашого мислення, поведінки та способів комунікації як із зовнішнім середовищем, так і всередині колективу.
Руденко М.В. [4].	Процес стратегічного впровадження цифрових технологій, який охоплює численні аспекти управління, виробничих процесів і комунікацій, приводячи до трансформації традиційних бізнес-моделей та способів взаємодії з клієнтами.
Борзенко О.О., Глазова А.Б. [5].	Процес інтеграції цифрових технологій для створення, обробки, передачі, зберігання та візуалізації інформації в різноманітні сфери діяльності людини.
Січкаренко К.О. [7].	Комплекс процесів в економічній і соціальній сферах, що охоплює широке впровадження технологій, заснованих на бінарному коді, що призводить до значних якісних змін у організації технологічних і соціальних структур.

На основі проведеного аналізу різних підходів до визначення поняття «цифровізація» можна запропонувати авторське трактування цього терміну. Цифровізація – це комплексний процес впровадження та інтеграції цифрових технологій у всі сфери суспільного, економічного та управлінського життя, що сприяє оптимізації бізнес-процесів, підвищенню ефективності використання ресурсів, створенню інноваційних моделей розвитку та адаптації до змінного середовища. Вона є ключовим фактором трансформації сучасної економіки, що забезпечує конкурентоспроможність суб'єктів господарювання, розширює можливості комунікації та формує нові принципи взаємодії між державою, бізнесом і суспільством.

Цифровізація перестала бути лише сучасною тенденцією та набула статусу обов'язкового елементу в розвитку підприємств у різних галузях [10]. Її впровадження суттєво трансформувало механізми ведення бізнесу, вплинуло на підходи до управління, формування маркетингових стратегій, удосконалення

процесів реалізації продукції та виробничої діяльності (рис. 1).

Цифровізація є ключовим фактором розвитку підприємництва в умовах невизначеності, оскільки дозволяє підприємствам швидше адаптуватися до змін, ефективно управляти ризиками та створювати нові можливості для сталого зростання.

Роль цифровізації в розвитку підприємницької діяльності набуває особливого значення, оскільки цифрові технології є ключовими інструментами адаптації до швидкоплинних змін ринкового середовища. У сучасних умовах цифровізація сприяє підвищенню гнучкості бізнес-моделей, прискоренню прийняття рішень та мінімізації ризиків, пов'язаних із нестабільністю економічних процесів.

З огляду на її значущість, у формуванні інноваційних моделей розвитку підприємництва, актуальним є дослідження основних цифрових технологій, що забезпечують зростання ефективності бізнес-діяльності. Серед них можна виділити цифрові платформи,

штучний інтелект, хмарні технології, діяльності, зниженню витрат, підвищенню обробку великих даних та автоматизацію продуктивності праці та оптимізації бізнес-процесів. Саме ці технології управлінських рішень [9].
сприяють удосконаленню операційної

Рис. 1. Вплив цифровізації на підприємницьку діяльність в умовах невизначеності

В умовах невизначеності реагувати на зміни, підвищувати якість цифровізація виступає стратегічним послуг і товарів, розширювати канали ресурсом підприємств, що прагнуть не взаємодії з клієнтами та ефективно лише зберегти конкурентоспроможність, а управляти ресурсами. Цифрові технології як інструмент підвищення ефективності підприємств наведено на рис. 2.
й забезпечити довгострокову стійкість на ринку. Використання сучасних цифрових підприємств наведено на рис. 2.
рішень дозволяє підприємствам гнучко

Рис. 2. Цифрові технології як інструмент підвищення ефективності підприємств

Застосування цифрових технологій значно розширює можливості підприємств не лише у сфері взаємодії з клієнтами, але й у трансформації внутрішніх процесів, особливо в умовах ринкової невизначеності. Технології, такі як штучний інтелект, великі дані, хмарні обчислення та інші, сприяють автоматизації та оптимізації численних аспектів бізнес-діяльності, що, своєю чергою, дозволяє знижувати витрати, прискорювати процес ухвалення рішень і підвищувати їхню точність.

Одним із ключових ефектів від використання цих технологій є значна трансформація внутрішньої структури підприємства. Завдяки автоматизації та впровадженню систем управління на основі аналізу даних, підприємства можуть зменшити залежність від людського фактору у виконанні рутинних завдань, що дозволяє зосередитися на стратегічному управлінні та розвитку інновацій [8]. В умовах невизначеності підприємства отримують можливість гнучко адаптуватися до змінного середовища, оптимізуючи внутрішні бізнес-процеси, скорочуючи час на виконання операцій, зменшуючи кількість помилок та покращуючи комунікацію між підрозділами.

Цифрові технології також дозволяють бізнесу швидко адаптуватися до змінюваних та невизначених умов ринку, завдяки аналізу великих обсягів даних та прогнозуванню трендів за допомогою штучного інтелекту, підприємства можуть оперативніше реагувати на зміни у споживчому попиті, економічні коливання або нові конкурентні виклики. Інструменти для обробки великих даних дають змогу аналізувати поведінку споживачів, що допомагає підприємствам точніше налаштовувати свої стратегії та продажі відповідно до динамічного середовища.

Також важливо зазначити, що цифровізація дозволяє підприємствам

значно покращити свою конкурентоспроможність навіть за умов ринкової невизначеності. Використання цифрових платформ для співпраці з партнерами, постачальниками та замовниками розширює можливості для створення нових бізнес-моделей і ринкових ніш, забезпечуючи гнучкість та адаптивність [11]. Це дає змогу знижувати бар'єри для входу на нові ринки та масштабувати діяльність без необхідності значних інвестицій у фізичну інфраструктуру. Платформи для онлайн-продажу або цифрові маркетплейси дозволяють малим та середнім підприємствам конкурувати з великими підприємствами, отримуючи доступ до глобального ринку навіть в умовах економічної нестабільності.

Крім того, впровадження цифрових технологій сприяє створенню нових форм бізнес-стратегій, які враховують швидкість змін та високий рівень невизначеності ринкових умов. Це забезпечує стійкість підприємств навіть у складних економічних і політичних обставинах, дозволяючи швидко адаптуватися до нових викликів та мінімізувати вплив зовнішніх факторів на їхню діяльність [5].

Загалом, цифровізація виступає ключовим інструментом для досягнення стратегічних цілей підприємств, що передбачають підвищення їх конкурентоспроможності, гнучкості та здатності адаптуватися до нестабільного й невизначеного ринкового середовища.

Табл. 2 демонструє сукупність аспектів, в яких цифровізація є вирішальним чинником для розвитку сучасного підприємництва. Вона акцентує на значущості цифрових технологій у підвищенні ефективності, конкурентоспроможності та взаємодії з клієнтами в умовах сучасного бізнес-середовища.

Функції цифровізації в підприємницькій діяльності

Функція	Опис
Механізація та оптимізація операційних процесів	Автоматизація рутинних операцій і завдань за допомогою систем, що дозволяють покращити ефективність та точність виконання.
Обробка та інтерпретація даних для отримання цінної інформації	Збір, обробка та аналіз великих обсягів даних з метою прийняття обґрунтованих рішень та удосконалення стратегії бізнесу.
Гарантування захисту інформаційних систем і даних від кіберзагроз	Забезпечення безпеки критичних даних та інфраструктури від кіберзагроз і несанкціонованих вторгнень.
Оптимізація процесу комунікації з клієнтами для забезпечення більш ефективної взаємодії	Створення зручних і швидких способів взаємодії з клієнтами через різноманітні цифрові платформи, такі як соціальні мережі, чат-боти, електронна пошта тощо.
Збільшення охоплення ринку та вихід на нові території для розвитку бізнесу	Скорочення витрат на паперові носії, комунікаційні послуги, рекламу та інші операційні процеси завдяки впровадженню цифрових технологій.
Зміцнення позицій на ринку та здатність ефективно конкурувати з іншими учасниками ринку	Можливість підвищити ефективність і гнучкість на ринку через застосування цифрових технологій та інновацій.

Вивчення та оцінка показників, що дозволяють аналізувати рівень цифровізації підприємства, є надзвичайно важливими в сучасних реаліях сьогодення. Цифрові технології вже давно стали основою функціонування підприємств у сучасному середовищі та відіграють вирішальну роль у формуванні стратегій розвитку бізнесу, і визначення їх впливу на результати діяльності підприємств є незаперечним. Для оцінки ефективності впровадження цифрових інструментів в організаційну діяльність підприємства необхідно здійснювати аналіз відповідних показників.

Висновки. Цифровізація є важливим чинником, що визначає розвиток підприємницької діяльності в умовах невизначеності. Вона впливає на різні аспекти діяльності підприємств, включаючи оптимізацію бізнес-процесів, підвищення ефективності управління та адаптацію до змінюваних умов ринку. В умовах економічної нестабільності та швидкоплинних змін цифрові технології, зокрема хмарні обчислення, штучний

інтелект, обробка великих даних та автоматизація процесів надають можливість підприємствам залишатися конкурентоспроможними, знижувати операційні витрати та покращувати продуктивність праці.

Цифровізація сприяє не лише трансформації внутрішньої структури підприємства, а й радикально змінює підходи до взаємодії з клієнтами, партнерами та іншими стейкхолдерами. Вона забезпечує зростання гнучкості організацій, даючи змогу ефективно реагувати на змінювані ринкові умови та зменшувати ризики, пов'язані з невизначеністю.

На сьогоднішній день, для підприємств, які прагнуть забезпечити довгострокову стійкість та конкурентні переваги, цифровізація стає не лише інструментом розвитку, а й стратегічним ресурсом для підвищення адаптивності в умовах нестабільного та невизначеного середовища. Вона відіграє ключову роль у формуванні інноваційних бізнес-моделей, що відповідають вимогам сучасного ринку

та забезпечують ефективну взаємодію з усіма учасниками бізнес-процесів.

**ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ
ДЖЕРЕЛ**

1. Datskova D. Ukrainian Digital Consumer Profile. Менеджмент ХХІ століття: глобалізаційні виклики: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, 19 квітня 2018 року, м. Полтава. Полтава, 2018. С.91-93.
2. Ляшенко, В.І., Вишневський, О.С. Цифрова модернізація економіки України як можливість проривного розвитку: монографія. Київ: Інститут економіки промисловості НАН України. 2018. –252 с.
3. Піжук, О.І. (2018). Цифровізація як зміна парадигми розвитку економічних систем. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. №2. С. 84-91.
4. Грант Р.М. Сучасні концепції стратегічного управління. Лондон: Oxford University Press, 2019. 412 с.
5. Руденко М.В. Цифровізація економіки: нові можливості та перспективи. Економіка та держава. 2018. № 11. С. 61-65.
6. Борзенко, О.О., Глазова, А.Б. (2019). Спільні та відмінні риси цифровізації та віртуалізації світового фінансового ринку. Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Економіка. №18. С. 14-23.
7. Хорунжак Н.М., Лукановська І. Р. Облік в умовах цифрової економіки: проблеми і перспективи. Причорноморські економічні студії. – 2019. Вип. 45. С. 175-179.
8. Січкаренко, К. О. (2019). Вплив цифровізації економіки на розвиток транспортної галузі. Причорноморські економічні студії. Вип. 38 (1). С. 76-79.
9. Pohrebniak A., Chobitok V., Mushnykova S., Semenchuk T., Porsiurowa I. Strategic management of the investment support of the activity of enterprises in the conditions of the global challenges. Management theory and studies for rural

business and infrastructure development. 2023. Volume. 45. – Issue. 3. Pp. 258-266. Режим доступу : <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001151955300006>

10. Прохорова В.В., Чобіток В.І. Організаційно-управлінське забезпечення реінжинірингу бізнес-процесів на підприємстві в умовах цифровізації. Бізнес Інформ. 2021. №1. С. 279-285. URL: https://www.businessinform.net/article/?year=2021&abstract=2021_1_0_279_285

11. Чобіток В., Гавриш О. Цифрові технології як основні інструменти трансформації бізнесу в умовах глобалізації. Modeling the development of the economic systems, 2025, (1), С. 281–287. <https://doi.org/10.31891/mdes/2025-15-37>

12. Мягких І., Дем'яненко Т. Проблеми ведення підприємницької діяльності в Україні під час військового стану. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences, 2024. 334(5), С. 392-396. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-334-59>

REFERENCES

1. Datskova D. Ukrainian Digital Consumer Profile. Menedzhment KhKhI stolittia: hlobalizatsiini vyklyky: materialy II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, 19 kvitnia 2018 roku, m. Poltava. Poltava, 2018. S.91-93.
2. Liashenko, V.I., Vyshnevskiy, O.S. Tsyfrova modernizatsiia ekonomiky Ukrainy yak mozhlyvist proryvnoho rozvytku: monohrafiia. Kyiv: Instytut ekonomiky promyslovosti NAN Ukrainy. 2018. –252 s.
3. Pizhuk, O.I. (2018). Tsyfrovizatsiia yak zmina paradyhmy rozvytku ekonomichnykh system. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: Ekonomika. №2. S. 84-91.
4. Hrant R.M. Suchasni kontseptsii stratehichnoho upravlinnia. London: Oxford University Press, 2019. 412 s.
5. Rudenko M.V. Tsyfrovizatsiia ekonomiky: novi mozhlyvosti ta perspektyvy. Ekonomika ta derzhava. 2018. № 11. S. 61-65.

6. Borzenko, O.O., Hlazova, A.B. (2019). Spilni ta vidminni rysy tsyfrovizatsii ta virtualizatsii svitovoho finansovoho rynku. Visnyk Mariupolskoho derzhavnogo universytetu. Seria: Ekonomika. №18. S. 14-23.
7. Khorunzhak N.M., Lukanovska I. R. Oblik v umovakh tsyfrovoi ekonomiky: problemy i perspektyvy. Prychornomorski ekonomichni studii. – 2019. Vyp. 45. S. 175-179.
8. Sichkarenko, K. O. (2019). Vplyv tsyfrovizatsii ekonomiky na rozvytok transportnoi haluzi. Prychornomorski ekonomichni studii. Vyp. 38 (1). S. 76-79.
9. Pohrebniak A., Chobitok V., Mushnykova S., Semenchuk T., Porsiuropa I. Strategic management of the investment support of the activity of enterprises in the conditions of the global challenges. Management theory and studies for rural business and infrastructure development. 2023. Volume. 45. – Issue. 3. Pr. 258-266. Rezhym dostupu :
- <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001151955300006>
10. Prokhorova V.V., Chobitok V.I. Orhanizatsiino-upravlinske zabezpechennia reinvynirynhu biznes-protseviv na pidpriemstvi v umovakh tsyfrovizatsii. Biznes Inform. 2021. №1. С. 279-285. URL: https://www.businessinform.net/article/?year=2021&abstract=2021_1_0_279_285
11. Chobitok V., Havrysh O. Tsyfrovi tekhnolohii yak osnovni instrumenty transformatsii biznesu v umovakh hlobalizatsii. Modeling the development of the economic systems, 2025, (1), S. 281–287. <https://doi.org/10.31891/mdes/2025-15-37>
12. Miahkykh I., Demianenko T. Problemy vedennia pidpriemnytskoi diialnosti v ukraini pid chas viiskovoho stanu. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences, 2024. 334(5), S. 392-396. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-334-59>